

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 16/2013 vp

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta 2013

Valtioneuvoston selvitys EU-lainsäädännön ja lainsäädäntöehdotusten arvioinnista Suomen kannalta

Valtioneuvoston selvitys Euroopan unionin neuvostossa käynnistyneestä keskustelusta oikeus- ja sisäasioiden alueen kehittämiseksi vuoden 2014 jälkeen

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä kesäkuuta 2013 lähettäessään valtioneuvoston selonteon EU-politiikasta 2013 (VNS 6/2013 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi suureen valiokuntaan samalla päättänyt, että muut valiokunnat voivat antaa asiasta lausunnon suurelle valiokunnalle.

Lisäksi suuri valiokunta on 2 päivänä ja 4 päivänä lokakuuta 2013 lähettänyt lakivaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten valtioneuvoston selvitykset E 113/2013 vp ja E 119/2013 vp, jotka valiokunta on päättänyt käsitellä valtioneuvoston selonteon yhteydessä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Tia-Maaret Möller, valtioneuvoston kanslia
- lainsäädäntöjohtaja Asko Välimaa ja neuvotteleva virkamies Eeva Aittoniemi, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Kalle Kekomäki ja ylitarkastaja Riikka Rytönen, sisäasiainministeriö
- professori Markku Helin
- professori Kimmo Nuotio
- oikeustieteen maisteri, valtiotieteiden kandidaatti Anna Hyvärinen.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JA E-KIRJELMÄT

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta (VNS 6/2013 vp)

Valtioneuvoston selonteossa käsitellään Euroopan integraation hyötyjä ja haasteita, määritel-

lään Suomen EU-politiikan peruslinja ja esitellään keskeisimmät kehittämiskohteet unionin toiminnassa.

Lakivaliokunnan toimialaan kuuluvia asioita käsitellään etupäässä jaksossa "Vapaus, turvallisuus ja oikeus", jossa korostetaan erityisesti päätösten ja tuomioiden vastavuoroista tunnistamista ja lainvalvontayhteistyön vahvistamista. Selonteossa tarkastellaan lisäksi menettelyjä, joilla Suomessa valmistellaan EU-politiikkaa ja joilla Suomi vaikuttaa ja ajaa etujaan EU:ssa.

Valtioneuvoston selvitys Euroopan unionin neuvostossa käynnistyneestä keskustelusta oikeus- ja sisäasioiden alueen kehittämiseksi vuoden 2014 jälkeen (E 119/2013 vp)

Oikeus- ja sisäasioiden alan niin kutsutun Tukholman ohjelman (2010—2014) toteuttaminen päättyy joulukuussa 2014. Eurooppa-neuvosto käy kesäkuun 2014 kokouksessaan keskustelun lainsäädännön ja operatiivisen toiminnan eteenpäin viemisen strategisista suuntaviivoista vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella SE UT 68 artiklan mukaisesti. Tampereen, Haagin ja Tukholman ohjelmat ovat muodostaneet jatkumon, joka on tarjonnut jo 15 vuoden ajan kokonaisvaltaiset puitteet vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehittämiseksi EU:ssa.

Valtioneuvoston selvityksen mukaan myös vuoden 2014 jälkeen tarvitaan pitkän tähtäimen strategia, joka on eri osa-alueiden suhteen tasapainoinen ja johdonmukainen kokonaisuus ja joka varmistaa 2000-luvun aikana tehdyn mittavan työn seurannan ja jatkuvan arvioinnin. Ihmisoikeudet, demokraattiset instituutiot ja

oikeusvaltioperiaate ovat edelleen integraation perusta.

Valtioneuvoston selvitys EU-lainsäädännön ja lainsäädäntöehdotusten arvioinnista Suomen kannalta (E 113/2013 vp)

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selvityksen Suomen kannoista EU-lainsäädännön ja lainsäädäntöehdotusten arviointiin ajankohdaisen keskustelun valossa. Selvityksen mukaan EU-lainsäädäntöä arvioidaan kaikissa lainsäädäntöprosessin vaiheissa niin EU:n toimielimissä kuin kansallisestikin. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unionin on mahdollista toimia niillä aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan silloin, kun toiminnan tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla kuin kansallisesti. Suhteellisuusperiaate puolestaan pitää sisällään sen, että unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät voi ylittää sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomessa EU-lainsäädännön tarpeellisuutta ja hyväksyttävyyttä arvioidaan yksittäisen lainsäädäntöhankkeen osalta koko sitä koskevan lainsäädäntöprosessin ajan. Jo ennen komission lainsäädäntöehdotuksen antamista käynnistetään usein ennakkovaikuttaminen tulevaan hankkeeseen. Kun ehdotus on annettu, Suomi analysoi annetun ehdotuksen kansallisia vaikutuksia ja pyrkii saamaan näkemyksiään esille niin neuvoston kuin Euroopan parlamentinkin käsittelyssä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Lakivaliokunta on päättänyt käsitellä valtioneuvoston selonteon EU-politiikasta VNS 6/2013 vp ja valtioneuvoston selvitykset E 113/2013 vp ja E 119/2013 vp yhdessä, koska katsoo selvitysten konkretisoivan erityisesti lakivaliokunnan toimialalla valtioneuvoston selontekoa. Etenkin valtioneuvoston selvitys Euroopan unionin neuvostossa käynnistyneestä keskustelusta oikeus-

ja sisäasioiden alueen kehittämiseksi vuoden 2014 jälkeen (E 119/2013 vp) täydentää sitä, mitä valtioneuvoston selonteossa lausutaan oikeus- ja sisäasioista. Valiokunta keskittyy lausunnossaan omaan toimialaansa koskeviin kysymyksiin.

Valiokunta pitää valtioneuvoston selontekoa ja selvityksiä periaatteelliselta kannalta tärkeinä ja katsoo, että Suomen EU-politiikkaa on laki-

valiokunnan toimialalla tarpeen määrittää myös pitkällä tähtäimellä.

Oikeus- ja sisäasioiden yhteistyöstä on tullut unionissa yhä tärkeämpi toimiala, kun EU:n toimivalta laajeni Lissabonin sopimuksen myötä. Rikosoikeudellisessa yhteistyössä niin kutsuttu pilarijako poistui ja yhteistyö siirtyi osaksi unionin oikeudellista kehystä. Tämä merkitsi muun muassa komission aloiteoikeutta, määränemistöpäätöksiä neuvostossa, Euroopan parlamentin roolin vahvistumista ja EU:n tuomioistuimen toimivallan laajentumista. Lissabonin sopimus mahdollistaa tietyillä edellytyksillä määränemistöpäätökset myös perheoikeudellisissa asioissa. Näiltä osin lakivaliokunta on aikaisemmissa yhteyksissä korostanut, että määränemistöpäätöksiin siirtyminen voi olla mahdollista vain painavista syistä ja selvästi rajatuissa kysymyksissä, koska perheoikeudellinen lainsäädäntö on vahvasti sidoksissa jäsenvaltioiden arvoihin ja perhekäsityksiin.

Lakivaliokunta katsoo, että Suomen EU-politiikka oikeus- ja sisäasioissa on ollut niin rikoskuin siviilioikeudellisenkin yhteistyön ja sääntelyn suhteen melko vakiintunutta. Edellä todetut muutokset EU:n perussopimuksissa eivät valiokunnan mukaan poista tulevaisuudessakaan sitä, että tasapainoinen EU-politiikka edellyttää nimenomaan oikeus- ja sisäasioissa kansallisten erityispiirteiden huomioon ottamista (ks. LaVL 6/2009 vp).

Vastavuoroinen tunnustaminen

Valtioneuvoston selonteossa esitetyin tavoin lakivaliokunta katsoo, että vastavuoroinen tunnustamisen periaatteen asemaa on tärkeä korostaa jatkossakin EU:n oikeusasioden yhteistyössä. Kyseinen periaate on 1990-luvulta lähtien ollut se perusta, johon yhteistyö on pohjautunut. Se, että tuomiot ja päätökset tunnustetaan mahdollisimman laajasti jäsenvaltioiden välillä, nopeuttaa ja yksinkertaistaa kansalaisten oikeuksiin pääsemistä ja niiden toteuttamista ilman, että jäsenvaltioiden aineellisia säännöksiä on tarpeen yhtenäistää.

Vastavuoroinen tunnustamisen periaate edellyttää toteutuakseen jäsenvaltioiden luottamusta toistensa järjestelmiin. Tämän vuoksi on valiokunnan mukaan tärkeää kiinnittää huomiota myös toimenpiteisiin, joilla tätä luottamusta voidaan vahvistaa. Tällaisia toimia ovat muun muassa prosessuaalisia vähimmäisoikeuksia koskeva sääntely ja vankilaolojen parantamiseen liittyvät hankkeet. Myös perus- ja ihmisoikeuksien noudattamisen varmistaminen eri tavoin EU:ssa lisää luottamusta unioniin ja unionin sisällä.

Valiokunta yhtyy erityisesti valtioneuvoston selonteon ja kirjelmien kantaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen lähentämisen tulee olla vastavuoroinen tunnustamiseen nähden toissijaista. Tällä tavoin kunnioitetaan jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien ja perinteiden eroja, jotka erityisesti siviili- ja rikosoikeuden alalla voivat olla huomattavia.

EU:n rikosoikeudellinen yhteistyö

Lissabonin sopimuksella luotiin erityinen aineellinen rikosoikeutta koskeva oikeusperusta, SEUT 83 artikla. Lakivaliokunta katsoo, että SEUT 83 artiklaa tulee käyttää oikeusperustana aina, kun EU:ssa säädetään aineellista rikosoikeutta.

Rikosten tunnusmerkistöjen ja seuraamusten yhdenmukaistaminen jäsenvaltioissa on mahdollista ennen kaikkea silloin, kun kyse on vakavista rajat ylittävistä rikoksista. Valiokunnan mukaan rikosoikeudellisen lainsäädännön harmonisointi on perusteltua erityisesti silloin, kun sen avulla voidaan vaikuttaa konkreettisesti kiinnijäämisriskiin ja rikosten selvittämiseen.

Valiokunta korostaa valtioneuvoston tavoin, että oikeus- ja sisäasioiden seuraavassa monivuotisessa ohjelmassa olisi tärkeää sopia yhteisistä periaatteista, jotka ohjaavat EU:n rikosoikeuspolitiikkaa. Rikosoikeudellista EU-tason sääntelyä tulee tehdä vain silloin, kun se on välttämätöntä suhteessa suojeltaviin intresseihin ja kun kaikki muut keinot ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Rangaistustasojen määrittelyssä tulee puolestaan kunnioittaa jäsenmaiden ran-

gaistusjärjestelmien sisäistä johdonmukaisuutta. Tältä osin valiokunta korostaa erityisesti viimeaikaisessa lausuntokäytännössään (ks. LaVL 7/2013 vp ja LaVL 10/2013 vp) esillä ollutta kantaa, että vähimmäisrangaistuksia koskeva sääntely EU-tasolla ei ole perusteltua.

EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön käytännön toteuttamiseen liittyen valiokunta korostaa, että neuvoston oikeus- ja sisäasioiden kokoonpanon tulee yleisesti olla vastuussa rikostunnusmerkistöjen ja rangaistusseuraamusten määrittelystä myös muiden EU:n politiikka-alojen lainsäädäntöön sisältyvien rikosoikeudellisten säännösten osalta.

EU:n rikosoikeudellisissa toimissa on myös tärkeää korostaa kriminaalipolitiikkaan liittyvän tutkimustiedon merkitystä. Lakivaliokunta toistaa tältä osin aikaisemmin (ks. LaVL 6/2009 vp) esittämänsä kannan, jonka mukaan tämän edistäminen EU:n tasolla sopii luontevasti Suomelle ja muille Pohjoismaille. Pohjoismaiden yhteistä arvopohjaa tulisikin hyödyntää ja edistää EU:n tason toimissa mahdollisimman aktiivisesti.

EU:n siviilioikeudellinen yhteistyö

Rajat ylittävä kauppa ja sopimustoiminta edellyttävät muun muassa sitä, että velkoja pystyy perimään saatavansa toisessa maassa olevalta velalliselta ilman hankaluuksia. EU:ssa on luotu lukuisia riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä koskevia instrumentteja. Niiden soveltamista käytännössä helpottaisi ja lisäisi kuitenkin se, että käytössä olevat instrumentit olisivat keskenään johdonmukaisia ja perustuisivat samanlaisiin käytännön työtä ohjaaviin ratkaisuihin. Rajat ylittävien riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä koskevia EU-instrumentteja tulisi selkeyttää ja yhdenmukaistaa. Kaikkien näiden instrumenttien toimivuutta tulisi valiokunnan mukaan arvioida kokonaisuutena.

EU:n toimivalta siviiliprosessia koskevassa yhteistyössä rajoittuu rajat ylittäviin asioihin. Valtioneuvoston tavoin lakivaliokunta ei pidä tarpeellisenä jäsenvaltioiden kansallisia oikeudenkäyntimenettelyjä koskevan lainsäädännön

yhdenmukaistamista, vaan painottaa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuvaa yhteistyötä sekä olemassa olevien siviiliprosessi-instrumenttien johdonmukaisuuden parantamista. Myös oikeudellisen verkoston tarjoamaa tukea tulisi hyödyntää täysimääräisesti.

Lakivaliokunta kiinnittää huomiota toisaalta siihen, että esimerkiksi perheoikeudellisissa kysymyksissä jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien erot voivat rajat ylittävissä tilanteissa aiheuttaa kansalaisille oikeudellista epävarmuutta ja ennakoimisvaikeuksia.

Perus- ja ihmisoikeudet

Lakivaliokunnan mukaan kaikessa EU-lainsäädännössä on erityisesti kiinnitettävä huomiota oikeusturvan ja muiden perusoikeuksien sekä oikeusvaltion periaatteiden toteutumiseen. Mainittujen periaatteiden tulisi toteutua paitsi unionin toimissa myös kaikissa jäsenvaltioissa. EU-sääntelyn perusoikeusvaikutusten arvioinnin tulisi olla osa vaikutusten arviointia.

Lissabonin sopimuksella luotiin EU:lle velvoite liittyä Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Valiokunta pitää tärkeänä liittymisen toteuttamista mahdollisimman nopeasti ja kattavasti.

Monivuotinen ohjelma Tukholman ohjelman (2010—2014) jälkeen

Lakivaliokunta katsoo, että vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevalle EU-politiikalle on tarkoituksenmukaista laatia EU:n tasolla entiseen tapaan monivuotinen ohjelma. Monivuotiset ohjelmat ovat olleet hyvä tapa kehittää alan yhteistyötä, koska ne ovat antaneet mahdollisuuden ennakoida, suunnitella ja hahmottaa kokonaisuutta, mutta myös seurata sen toteutumista.

Ohjelman sisällöllisten kysymysten osalta valiokunta viittaa edellä esitettyyn sillä lisäyksellä, että tulevan ohjelman on pohjauduttava Tukholman ohjelman loppuun saattamiseen, ohjelman puitteissa tehtyjen päätösten tehokkaaseen täytäntöönpanoon mutta myös annettujen

säädösten tehokkuuden ja toimivuuden katta-
vaan arviointiin.

EU-lainsäädäntöön vaikuttaminen

Lakivaliokunta korostaa eduskunnan ja valtio-
neuvoston tiivistä yhteistoimintaa EU-asioiden
valmistelussa ja katsoo, että nykyiset järjestelyt
ovat sen omalla toimialalla osoittautuneet toimi-
viksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että paremman
sääntelyn ajatus ohjaa myös paitsi EU-sääntelyä
myös sen kansallista toimeenpanoa. EU:n lain-
säädäntötoiminnan tulee kohdistua olennaisiin
kysymyksiin ja olla tosiasiallisesti tarpeen ja
hyväksyttävää. Toissijaisuusperiaatteen noudat-

tamisen lisäksi säädösten tulee olla selkeitä, toi-
mivia ja täytäntöönpanokelpoisia.

Valiokunta yhtyy myös siihen valtioneuvos-
ton kantaan, että Suomen EU-politiikan tavoit-
teena tulisi olla entistä aktiivisempi ja ennakoi-
vampi vaikuttaminen EU:ssa. Jotta EU-vaikut-
taminen on tehokasta ja oikea-aikaista, on myös
tärkeää kiinnittää huomiota hankkeiden priori-
sointiin ja resursseihin.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta esittää,

*että suuri valiokunta ottaa edellä ole-
van huomioon.*

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
vpj. Stefan Wallin /r
jäs. James Hirvisaari /m11
Arja Juvonen /ps
Suna Kymäläinen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd

Jaana Pelkonen /kok
Arto Pirttilahti /kesk
Kristiina Salonen /sd
Jani Toivola /vihr
Kaj Turunen /ps
Peter Östman /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Matti Marttunen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Valtioneuvoston selonteossa käsitellään eurooppalaisen integraation hyötyjä ja haasteita, määritellään Suomen EU-politiikan peruslinja ja esitellään keskeisimmät kehittämiskohteet unionin toiminnassa. Edellinen selonteko — EU-jäsenyytemme ensimmäinen — laadittiin neljä vuotta sitten. Sen jälkeen moni asia on muuttunut. Joulukuussa 2009 voimaan tulleen Lissabonin sopimuksen myötä integraatio on syventynyt ja EU on saanut uusia välineitä.

Selonteon mukaan Suomen EU-politiikan linja on selvä: Euroopan tiiviimmän yhdentymisen tukeminen, silloin kun se tapahtuu tavalla, jonka jäsenmaat ja kansalaiset kokevat tarpeelliseksi, reiluksi ja oikeudenmukaiseksi. Selonteosta ilmenee, että hallituksen tavoitteet ovat pitkälti samat kuin Euroopan unionin komission pyrkimykset: EU:n asteittainen eteneminen kohti liittovaltiota. Tätä kehitystä Perussuomalaiset eivät voi hyväksyä.

Integraation kehittämisen kannalta huomattavaa on, että hallituksen selonteossa integraation syvenemisen ehdoiksi luetellut jäsenmaihin ja kansalaisiin liittyvät tekijät eivät toteudu. Tähän ongelmakokonaisuuteen kytkeytyen selonteossa puhutaan eurooppalaisen integraation perustana yhteisestä arvopohjasta ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta.

Eurooppalaiseen oikeusvaltioajatteluun kuuluu käsitys laista kansansuverenisuuden ilmentymisenä, ja Suomessa valtiojärjestys perustuu demokratiaperiaatteelle. Tosiasiassa tavoite yhteisestä arvopohjasta, oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta ja ylikansallisesta demokratiasta jää julistuksenomaisten fasadiperustelujen varaan. Perimmältään kysymys on siitä, että tämän ylikansallisen eurooppalaisen demokratian ehto-

na on tietty kollektiivinen identiteetti, johon liittyy kiinteästi käsityksiä yhteiselämän tavasta, järjestyksestä ja tavoitteista.

Viimeaikaiset, erityisesti Eurobarometrikyselyitä hyödyntävät, tutkimukset ovat painottaneet kansallisten identiteettien merkitystä: mikäli kansalaiset samaistuvat vahvasti jäsenvaltioon, he suhtautuvat varauksellisemmin integraation syvenemiseen. Oikeudellinen "eurooppalaisuus" on erotettava yksilöiden yhteenkuuluvuuden tunteesta Euroopan unioniin, joka on ensisijainen. Jäsenvaltioihin kytkeytyvän samaistumisen rinnalla eurooppalainen identiteetti on varsin hauras. Demokratia ei toimi hataraan yhteenkuuluvuuden tunteeseen perustuvassa unionissa yhtä hyvin kuin jäsenvaltioissa tai niiden alaisissa yksiköissä.

Tästä väistämättä seuraa, että hallituksen selonteosta ilmenevä EU-politiikan peruslinja integraation kehittämiseksi murentaa kansansuverenisuuden perustan. Yleisen lainsäädännön poliittisluonteiseen loppuvaiheen valmisteluun keskittyneen lakivaliokunnan näkökulmasta selonteosta ilmenevä hallituksen EU-politiikka on kritiikille erityisen altis. Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta 2013 haastaa velvoittavana asiakirjana kansallisen perustuslakimme, joka on rakentunut kansallisvaltiollemme ominaiseen ja historiallisesti vahvaan legalismiin ja joka on pysyvyydellään erityisluonteisesti vahvistanut Suomen täysivaltaisuuden ja kansansuverenisuuden.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä esitetyn huomioon.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2013

Arja Juvonen /ps
Kaj Turunen /ps

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

EU-jäsenyytemme ensimmäiseen hallituksen E U-politiikkaa koskevaan selontekoon vuodelta 2009 lakivaliokunta on aikanaan antanut Suomen EU-politiikkaa myötäilevän ja varsin kriittikittöman lausunnon, ja sama linja näyttää jatkuvan tämän toisen selonteon suhteen. Jatkuvassa prosessissa integraatio hivuttautuu vähitellen koskemaan kaikkia politiikan osa-alueita, yhä syvemmin myös oikeus- ja sisäasioita. Kuten selonteosta ilmenee, jatkuva prosessi edellyttää myös perussopimusten tarkistamista ja muuttamista. Senkaltaista hivuttamista ja siis ilmiselvää liittovaltiokehitystä Muutos 2011 vastustaa jyrkästi ja kaikilla sektoreilla.

Muutos 2011:n mielestä eduskunnan Suomen lainsäädäntötyö on liiaksi Euroopan unionin sanelemaa. Kansallista lainsäädäntöämme kalibroidaan lähes kaikessa EU-direktiivien mukaan ja yksityiskohdissa mennään toisinaan jo naurettavuuksiin saakka. Valiokunnat toimivat helposti pelkkinä kumileimasimina.

Tämä eriävä mielipide kohdistuu lakivaliokunnan toimialaan liittyviin kysymyksiin.

Integraation perustana on kaikkia jäsenmaita sitova yhteinen arvopohja. Siihen kuuluvat oleellisesti myös oikeusvaltion periaatteet ja erityisesti oikeudenmukaisuus ja tasa-arvoisuus lain edessä. Kansainvälisen yhteistyön lujittaminen mahdollisimman yhtenevän linjan saavuttamiseksi tuomioistuimissa on kaikin puolin kannatettavaa. Oikeusjärjestelmien harmonisointi tasapuoliseksi kokonaisuudeksi on moniarvoisessa ja länsimaiseen vapauteen ja ihmiskäsitykseen perustuvassa Euroopassa sinänsä hieno tavoite, mutta kuten sekä selonteossa että lakivaliokunnan lausunnossa todetaan, sen suhteen olisi kuitenkin painotettava enemmän vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta. Tavoitteen saavuttamiseksi ei tarvita uusia askelia kohti liittovaltiota. Sama koskee taistelua järjestäytyneitä rikollisuutta vastaan. Syvenevä yhteistyö, rikosoikeudellisten täsmäinstrumenttien hiominen ja informaation kitkaton siirtyminen valtioiden välillä riittää kehittämistarpeeksi.

Erityistä huolta on kannettava ylisuuren maahanmuuton vyörymisestä sellaisista maista, joiden kulttuuriin länsimaiset ihmisoikeudet eivät kuulu. Oikeuslaitosten ei pidä vieraskoreudessaan sallia selviä ihmisoikeusloukkauksia tai suhtautua niihin tavallista ymmärtäväisemmin tai lievemmin pelkkään kulttuurirelativismiin nojautuen. Länsimaiseen vapauteen kuuluu aivan oleellisesti myös laaja sananvapaus ja vapaus ilmaista hyvinkin ankaraa kritiikkiä eri tavoin. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin onkin painostanut myös Suomea muokkaamaan lakejaan sananvapautta korostavaan suuntaan. On kuitenkin olemassa vaara, että eräissä yhteyksissä sananvapautta tukahdutetaan. Esimerkiksi massiivinen islamilainen maahanmuutto on luonut maailmalla paineita uskonnon kritisoimisen kriminalisoimiseksi. Tässä kohden Euroopan on ehdottomasti ja voimakkaasti puolustettava omia arvojaan ja länsimaista ilmaisunvapautta. Sitä asiaa lakivaliokunnan olisi pitänyt lausunnossaan vieläkin voimakkaammin ja käytännön esimerkein erityisesti korostaa.

Euroopan yhteisen syyttäjänviraston perustamiseen liittyy vakavia ongelmia. On toisaalta hyvä, että asiantuntemus on keskitetty tasapuolisen kohtelun takaamiseksi, mutta edellä mainittuun viitaten on olemassa vaara, että vallan keskittyessä myös vallan väärinkäyttö keskittyy. Näin on käynyt jo Suomessa, jossa sananvapausasiat ovat keskittyneet Valtakunnansyyttäjänvirastoon ja siellä vain muutamalle henkilölle, eli koko valtakunnan sananvapauden rajojen tulkinta on käytännössä kahden henkilön käsissä. On vaarana, että oikeuslaitosta käytetään poliittisiin tarkoituksiin ja myös poliittisen sananvapauden tukahduttamiseen. Sellaista on Suomessa valitettavasti jo tapahtunutkin. Kun käytännöt ovat yleisen oikeustajun vastaisia, kansalaisten kunnioitus oikeuslaitosta kohtaan on vaarassa luhistua.

Muutos 2011:n mielestä Suomen suhde Euroopan unioniin on mitattava ja määriteltävä uudelleen suoran demokratian keinoilla, ja lainkäyttöä tulisi laajemminkin soveltaa ja valvoa

nimenomaan kansalaismielipiteen ja yleisen
oikeustajun pohjalta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

*että suuri valiokunta ottaa hallituksen E
U-selontekoon kriittisen kannan huomi-
oiden sen, mitä edellä on esitetty.*

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2013

James Hirvisaari /m11